

Στις 29.1.2017 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα [ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ](#) το παρακάτω άρθρο της Ιωάννας Φωτιάδη με τίτλο *Μια συνάντηση που άργησε... σχετικά με την ιστορία διάσωσης της οικογένειας του Ισαάκ Ελιέζερ.*

Ο Βίκτωρ, η Σοφία-Μαρία και η Γεωργιάννα συνομιλούν ζωντάρια, κάνουν αστεία και λένε αλήθειες κοιτάζοντας ευθεία στα μάτια – χωρίς, όμως, να είναι οι τρεις τους φίλοι ή συγγενείς με τη συμβατική έννοια. Είναι απόγονοι δύο οικογενειών στις οποίες η γερμανική κατοχή άφησε ανεξίτηλο σημάδι και η Ιστορία έφερε κοντά με έναν μεταφυσικό τρόπο. Ο Βίκτωρ, πρωτότοκος γιος του Ισαάκ Ελιέζερ, είναι απόγονος μιας από τις εβραϊκές οικογένειες που διασώθηκαν από τη θηριωδία των ναζι. Η Σοφία-Μαρία και η Γεωργιάννα Μωραΐτου είναι εγγονές της Μαρίας Δημάδη, ηρωίδας της Αντίστασης, που έσωσε τον πατέρα του Βίκτωρα, αλλά εκτελέστηκε δύο εβδομάδες πριν από την απελευθέρωση της πόλης της, του Αγρινίου. «Έχουμε συναντηθεί μόνον τρεις φορές, αλλά νιώθω μεγάλη οικειότητα», λέει συγκινημένος στην «Κ» ο Βίκτωρ, που τονίζει ότι εκπλήρωσε ένα χρέος, κληρονομημένο από τον πατέρα του. Για τις δύο γυναίκες η εν λόγω συνάντηση ενδυναμώνει τον σύνδεσμο με μια γιαγιά που γνώρισαν μόνο μέσα από διηγήσεις και ολοκληρώνει ένα «παζλ» που για δεκαετίες είχε μείνει ατελές. «Λυπάμαι μόνο που δεν κατορθώσαμε να βρεθούμε παλαιότερα, ώστε να συμμετάσχει σε αυτό και η 90χρονη σήμερα μητέρα μου, που πλέον πάσχει από άνοια», σημειώνει με πικρία η πρωτότοκη κόρη, Σοφία-Μαρία.

Το διαφορετικό επίθετο και η απομάκρυνση από το Αγρίνιο δυσχέραιναν για δεκαετίες μια «αναγνώριση», που παραπέμπει σε αρχαία τραγωδία. Η λύση δόθηκε τον περασμένο Οκτώβριο, όταν ο Βίκτωρ έλαβε ένα μήνυμα στο Facebook από έναν κοινό φίλο. Μέσα σε λίγα 24ωρα συναντιούνται για πρώτη φορά, ενώ ακολουθεί μια ευρύτερη συνάντηση όλων των μελών των οικογενειών εκατέρωθεν. «Η ιστορία έχει αγγίξει πολύ την κόρη μου, που, αναζητώντας επιπλέον στοιχεία για την προγιαγιά της, μας έχει οδηγήσει και σε άλλους απογόνους ανθρώπων που σώθηκαν χάρη στην παρέμβαση της Δημάδη», σημειώνει η Γεωργιάννα.

Γόνος αστικής οικογένειας, η Μαρία Δημάδη, έχοντας επιστρέψει στο Αγρίνιο το 1939 από σπουδές Λογοτεχνίας στο Αμβούργο, έχει επιταχθεί ως γραμματέας και μεταφράστρια

του Γερμανού φρούραρχου, ενώ έχει στήσει το «Κέντρο 3», το δίκτυο πληροφοριών του ΕΑΜ.

«Ο παππούς μου, Βίκτωρ, εργαζόταν στην Ισραηλίτικη Κοινότητα Αθηνών», εξηγεί ο Βίκτωρ· «το 1942 αρνήθηκε να παραδώσει τα αρχεία της κοινότητας στους Γερμανούς, οπότε η 9μελής οικογένεια διέφυγε στο Αγρίνιο και κατόπιν στην Πάτρα». Η εβραϊκή οικογένεια με τη βοήθεια του ΕΑΜ αποκτά νέα ταυτότητα με το επίθετο «Λαζαρίδης», ενώ οι δύο γιοι μπαίνουν στην Αντίσταση προσποιούμενοι τους γυρολόγους, αλλά συλλέγοντας στην πραγματικότητα πληροφορίες. «Στις 2 Ιανουαρίου 1944, κατόπιν προδοσίας, συνελήφθη ο πατέρας μου στο Μεσολόγγι, χωρίς όμως να αποκαλυφθεί ότι είναι Εβραίος». Φίλοι του, όμως, από φόβο ότι η εν λόγω αποκάλυψη θα τον οδηγούσε στο Αουσβιτς, κάνουν έκκληση στη Δημάδη για να τον σώσει. «Τον απελευθερώνει στις 8 Απριλίου, την επομένη οι αντάρτες ανατινάζουν ένα τρένο γεμάτο Γερμανούς», εξιστορεί· «ως αντίποινα οι Γερμανοί στις 14 Απριλίου εκτελούν 120 συγκρατούμενους του πατέρα μου».

Όπως επισημαίνει ο 57χρονος άνδρας, «στη Μαρία Δημάδη οφείλω την ίδια μου την ύπαρξη». Ο πατέρας του βρίσκει τη δύναμη να ξαναπάει στο Αγρίνιο το 1994 για μια εκδήλωση στη μνήμη των 120 ηρώων, αλλά όσο μεγαλώνει αναζητά με ζήλο συγγενείς της σωτήρος του για να τους εκφράσει την ευγνωμοσύνη του, όπως έπραξε με τα παιδιά του ιερέα στην Πάτρα, ο οποίος δεν παρέλειπε να κάνει αγιασμό στο σπίτι τους για να πιστοποιεί δημοσίως ότι είναι χριστιανοί. «Αρνιόταν, όμως, να μας αποκαλύψει την ταυτότητα του προδότη, για να μη βαρύνει η πράξη του τα παιδιά του». Άλλωστε μέχρι το 1981 απαγορευόταν η αναμόχλευση της πρόσφατης Ιστορίας προς αποφυγήν αναζωπύρωσης των παθών. Τα πρώτα κομμάτια στο «παζλ» μπήκαν στη θέση τους για τις δύο εγγονές της Δημάδη με την έκδοση του βιβλίου του Φίλιππα Γελαδόπουλου, «Μαρία Δημάδη - ηρωίδα της εθνικής αντίστασης» (α' έκδοση 1982). «Εως τότε γνωρίζαμε ότι οι Γερμανοί σκότωσαν τη γιαγιά», σημειώνει η Γεωργιάννα, «όμως, οι ταγματασφαλίτες, που συνεργάζονταν με τους ναζί, την εκτέλεσαν πριν από την αποχώρηση των Γερμανών».

Η οικογένεια Ελιέζερ έχει ήδη υποβάλει αίτημα στο Ίδρυμα Γιαντ Βασέμ του Ισραήλ, ώστε η Μαρία Δημάδη να συμπεριληφθεί στους «Δικαίους των Εθνών». «Στην Ελλάδα διεσώθη μόνον το 12% των Εβραίων, γι' αυτό είναι σημαντικό να αναδείξουμε το μεγαλείο της πράξης των διασωστών», υπογραμμίζει ο Βίκτωρ. Τα αιτήματα, άλλωστε, στο Γιαντ Βασέμ εσχάτως πληθαίνουν. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας συνέβαλε στην καλύτερη επικοινωνία, η κατάρρευση του πρώην ανατολικού μπλοκ διευκόλυνε την πρόσβαση στα αρχεία κρατών με μεγάλο πληθυσμό Εβραίων, ενώ το πέρασμα των ετών έφερε το περίφημο «πλήρωμα του χρόνου», απαραίτητο για να ανοίξουν στόματα, να αποκατασταθεί η αλήθεια, αλλά και να επουλωθεί ένα διαγενεακό τραύμα. «Η ζωή των ανθρώπων είναι μια ενθύμησις, μια στιγμή, μια ελπίς», έγραφε το ανέμελο 1920 η Μαρία Δημάδη σε μια φίλη της...

[Πηγή: Εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 29.1.2017](#)